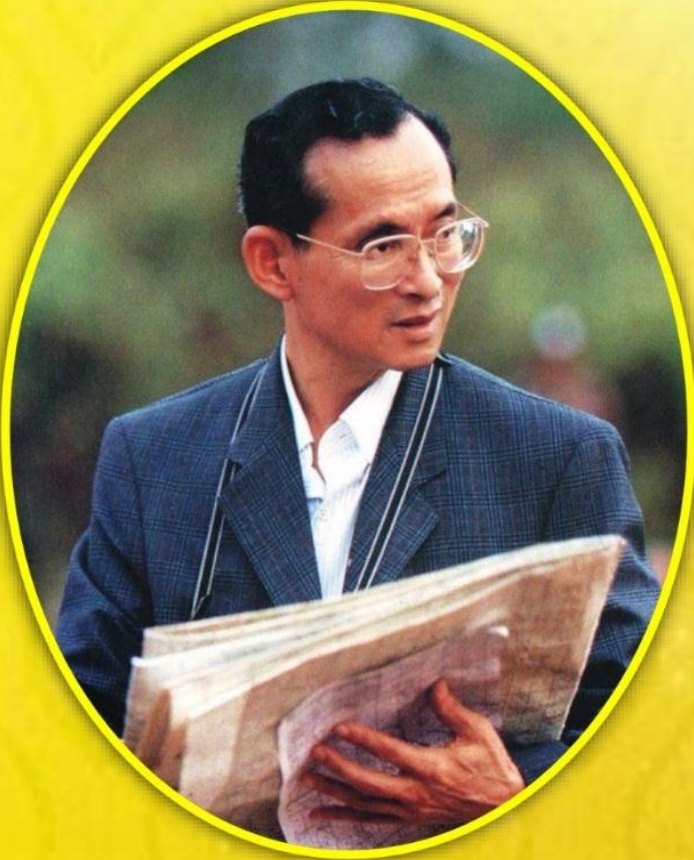

ความรู้และประสบการณ์ จากโครงการทหารพันธุ์ดี

กองพันทหารม้าที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๔

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต
รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน
เปรียบเสมือนเสาเข็ม ที่ถูกตอกกรองรับ
บ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้าง
จะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมอง
ไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป

พระบรมราชาใจของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
(วารสารชัยพัฒนา ประจำเดือนสิงหาคม ๒๕๔๒)

“การที่ชาติของเราเลี้ยงตนเองได้ขึ้น
เป็นความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่

เพราะไม่ว่าจะเกิดภาวะการณ์เช่นไร เราจะอยู่รอดได้เสมอ
เนื่องจากคนไทยเป็นผู้ผลิต ไม่ใช่จะเป็นเพียงผู้บริโภคเท่านั้น...”

พระราชดำรัส
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๔

เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด
และครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุข
แห่งอาณาราษฎรตลอดไป

พระปฐมบรมราชโองการ
พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐
เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

หน่วยทหารทำโครงการที่ประสบความสำเร็จ คือ

“โครงการทหารพันธุ์ดี”

ไม่ใช่พันธุ์ทหารอย่างเดียว พันธุ์ข้าว พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ที่ผลิต
และนำไปมอบให้กับราษฎรที่ประสบภัยต่างๆ ก็ทำได้ดี

พระราชดำรัส สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓

คำนำ

กองพันทหารม้าที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๔ ได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโครงการทหารพันธุ์ดี ประกอบไปด้วย จำนวน ๔ โครงการ การปลูกข้าวนาอินทรีย์ การปลูกพืชผักทอง การเลี้ยงสัตว์ โคกระบือ มุ่งเน้นเป็นสถานที่เรียนรู้แก่พลทหาร กองประจำการของหน่วย โดยทหารกองประจำการสามารถนำองค์ความรู้ไปต่อยอด ขยายผลที่ได้จากโครงการ ทหารพันธุ์ดี หลังปลดประจำการสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้ อีกทั้งเป็น สถานที่ศึกษาแก่หน่วยงานภาครัฐอีกหลายแห่ง เช่น โรงเรียน ศูนย์พัฒนาตามชุมชน ในพื้นที่ใกล้เคียง สำหรับผลผลิต ที่จากโครงการนำไปแจกจ่ายให้แก่กำลังพล ครอบครัว ประชาชน อีกทั้งจำหน่ายในงานนิทรรศการต่างๆ และยังเป็น ของฝากสำหรับผู้เข้ามาศึกษาดูงานในโครงการ การเลี้ยงสัตว์ โดยการนำลูกที่จากเลี้ยงในโครงการ นำไปให้แก่ ครอบครัวกำลังพลที่ประกอบอาชีพเกษตรกร และประชาชน ในพื้นที่ใกล้เคียง ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรที่มีความ ต้องการนำไปต่อยอดสร้างรายได้แก่ครอบครัว ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยประสานงานกับหน่วยขึ้นตรง กองทัพ ภาคที่ ๓ ขับเคลื่อนโครงการทหารพันธุ์ดี ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้แบบครบวงจรประกอบด้วย ศูนย์เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด ศูนย์เพาะพันธุ์กบ ศูนย์เพาะพันธุ์สัตว์ปีก ศูนย์เพาะเมล็ดพันธุ์พืชและพันธุ์ข้าว ศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ผลพระราชทาน โครงการเลี้ยงแพะพระราชทานฯ ให้บรรลุเป้าหมายและต่อยอดในอนาคตต่อไป ตามแนวทางพระราชดำริของ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พ.ท.

(ต่อศักดิ์ แก้วแดง)

ผบ.ม.พัน. ๙ พล.ร. ๔

สารบัญ

หน้า

บทที่ 1 ความเป็นมาตั้งแต่เริ่มต้นโครงการฯ

1.1 ความเป็นมาตั้งแต่เริ่มต้นโครงการฯ

1

1.2 แผนที่โครงการโดยสังเขป

1

บทที่ 2 ข้อมูลในโครงการ

2.1 ด้านการเกษตร

2.1.1 การทำนาอินทรีย์

2 – 4

2.1.2 การปลูกพืชทอง

4 – 6

2.2 ด้านการปศุสัตว์

2.1.1 การเลี้ยงโค-กระบือ

7

บทที่ 3 บทสรุป

3.1 บทสรุปของโครงการ

8

3.1.1 การดำเนินงานที่ผ่านมา

9

บรรณานุกรม

11

รายชื่อผู้จัดทำ

12 - 15

ความเป็นมาตั้งแต่เริ่มต้นโครงการฯ

โครงการทหารพันธุ์ดี กองพันทหารม้าที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๔ เป็นโครงการที่ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริ กับ พล.ท.วิจักชฐ์ สิริบรรสพ อดีตแม่ทัพภาคที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒ พ.ย.๕๙ ที่ผ่านมาโดยให้แนวทางพระราชดำริในการ ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในหน่วยทหาร จึงได้ดำเนินโครงการเดินตามรอยเท้าพ่อ (เกษตรอินทรีย์) ทก.๓ ซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อโครงการมาเป็น โครงการทหารพันธุ์ดี โดยใช้พื้นที่ภายในค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ อ.เมือง จว.พ.ล. สำหรับการปลูกข้าวอินทรีย์, การทำแปลงเกษตรประณีต, เลี้ยงแพะพันธุ์ แบล็คเบงกอล และ เพาะเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทานรวมไปถึงการเลี้ยงสัตว์ต่างๆ

เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของกำลังพลและประชาชนทั่วไปที่สนใจ และเป็นการสนอง พระราชดำริของทูลกระหม่อมอาจารย์ อดีตแม่ทัพภาคที่ ๓ จึงได้กรุณาสั่งการ และมอบหมายให้หน่วยทหาร ในพื้นที่ ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถเป็นหน่วยงานดำเนินการตามโครงการเดินตามรอยเท้าพ่อ(เกษตรอินทรีย์) ทก.๓ ปี ๒๕๖๐ ซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อโครงการ ทหารพันธุ์ดี ทก.๓

แผนที่โครงการโดยสังเขป

ข้อมูลโครงการฯ

แปลงนาข้าวอินทรีย์ กองพันทหารม้าที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๔ พื้นที่นา ๑๐๐ ไร่

❖ ขั้นตอนและห้วงการปฏิบัติ

• เดือนมกราคม-กุมภาพันธ์

สำรวจดินและเก็บตัวอย่างดินส่งให้กับหน่วยงานราชการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๘ พิษณุโลก เพื่อวิเคราะห์ธาตุสารอาหาร และหาวิธีแก้ไข เพิ่มธาตุสารอาหารให้กับดิน ในแปลงนาข้าวอินทรีย์ ของโครงการฯ

• เดือนมีนาคม-เมษายน

บำรุงดินโดยการ หว่านปุ๋ยคอก ใส่ฟอสเฟตเค็ก บำรุงดินในแปลงนา

• เดือนมิถุนายน-กรกฎาคม

ไถดะป่นทำเทือก ๒ รอบ แล้วจึงปักดำกล้าข้าว

- เดือนสิงหาคม-ตุลาคม

ดูแลอายุข้าว ๓๐ วัน ๖๐ วัน ๙๐ วัน ในเรื่องการสูบน้ำบำรุงข้าว การกำจัดวัชพืช การฉีดน้ำหมักชีวภาพบำรุงข้าว จนข้าวตั้งท้องออกรวง

- เดือนพฤศจิกายน

รอรับการตรวจก่อนเก็บเกี่ยว จากกรรมการศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จึงทำการเก็บเกี่ยวข้าวในโครงการฯแล้วทำการตากลดความชื้นของข้าว ในเกณฑ์ที่กรมการกำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ ๑๕

- เดือนธันวาคม

ทำการรับตรวจเมล็ดข้าวแดงสิ่งเจือปน ในเมล็ดข้าวที่เก็บเกี่ยวของโครงการฯ จากกรรมการเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชฯโดยกำหนดมาตรฐานไว้ใน ๑ กิโลกรัม ต้องมีเมล็ดข้าวแดงไม่เกิน ๔ เมล็ด

- การส่งมอบข้าว

ข้าวที่ผ่านเกณฑ์ การสุ่มตรวจเมล็ดข้าวแดงแล้วข้าวทั้งหมดจะถูกส่งมอบให้ ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ เป็นผู้ไปคัดแยกสิ่งเจือปนและบรรจุใส่ถุงพระราชทานต่อไป

การปลูกฟักทอง ลูกผสม ม้าพันแก้ว

- ❖ ขั้นตอนและการปฏิบัติ

- ขั้นตอนการเพาะเมล็ดพันธุ์

เพาะเมล็ดฟักทองโดยการหยอดลงในถาดหลุมแล้วรดน้ำให้พอเหมาะไม่แฉะหรือแห้งจนเกินไป

- ขั้นตอนการปรับปรุงดิน

เตรียมแปลงสำหรับลงกล้าฟักตากดิน ๕ - ๗ วัน เพื่อไม่ให้ฟักเป็นโรคและพรวนดิน ๒๕ - ๓๐ เซนติเมตร

- ขั้นตอนการนำกล้าฟักลงแปลง

นำกล้าฟักทองที่เพาะไว้ในถาดหลุมมาลงในแปลงดินที่จัดเตรียมไว้โดยปลูกห่างกันอย่างน้อย ๓ เมตร หลุมลึกประมาณ ๓.๕ เมตร หลุมละ ๓ - ๕ เมล็ด

- ขั้นตอนการรักษาธาตุอาหารในดิน

ใช้ฟางแห้งคลุมหน้าดินไว้จากนั้นรดน้ำให้ชุ่มทั้งทั้งบริเวณที่ฟางปกคลุม

- **ขั้นการบำรุงดินให้สารอาหารแก่พืช**

นำปุ๋ยมูลสัตว์มาใส่ในแปลงพักทองโดยให้ห่างจากลำต้นเล็กน้อยเพื่อบำรุงดินและเพิ่มธาตุอาหารที่จำเป็นให้กับพืช

- **ขั้นตอนการนำผลผลิตออกจากแปลง**

ตัดก้านให้เบามือเพื่อไม่ให้ลำต้นชำรุดเสียหาย

การดูแลโคกระบือ

- ปล่อยฝูงเดินหากินตามธรรมชาติ หญ้าชน ฟางข้าว

- ฉีดยาบำรุงปีละ ๕ ครั้ง

- ฉีดยาถ่ายพยาธิปีละ ๒ ครั้ง

ปัจจุบันกองพันทหารม้าที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๔ มีโค-กระบือ ภายในโครงการทั้งสิ้น

โค ทั้งหมด ๑๘ ตัว เพศผู้ ๗ ตัว เพศเมีย ๑๑ ตัว

กระบือ ทั้งหมด ๗ ตัว เพศผู้ ๕ ตัว เพศเมีย ๒ ตัว

คณะเยี่ยมชมโครงการทหารพันธุ์ดี กองพันทหารม้าที่ ๙ กองพลทหารราบที่ ๔

1. วันที่ 16 ก.พ. 65 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ให้การต้อนรับ พล.อ. จิรเดช กมลเพ็ชร ผอ.สปร.ทบ. และคณะ สปร.ทบ. ในโอกาสเดินทางมาประสานงาน ติดตามผลดำเนินโครงการทหารพันธุ์ดี และงานตามนโยบาย /สั่งการ ทบ. ในพื้นที่ ทภ.3 (จว.พ.ล.) ณ โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4
2. วันที่ 1 เม.ย. 65 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ได้ให้การต้อนรับคณะศึกษาดูงานจากโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพิษณุโลกพร้อมด้วยคณะครู และเจ้าหน้าที่รวม 75 คน
3. วันที่ 7 เม.ย. 65 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ได้ให้การต้อนรับศึกษาดูงานจาก อบต.บ้านป่าอ.เมือง จว.พ.ล. รวม 55 คน
4. วันที่ 23 พ.ค. 65 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ให้การต้อนรับ พล.อ. ทรงวุฒิ จิตตานนท์ ผู้ประสานงานโครงการทหารพันธุ์ดี สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา เดินทางโดยรถราง พร้อมกับ ผบ.บชร.3 และคณะ ในการเดินทางมาตรวจและซักซ้อมความพร้อมในการเตรียมการรับ พล.อ. วิจักขฐ์ สิริบรรสพ ที่ปรึกษาพิเศษ ประจำสำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งจะคณะสำรวจภูธร ภาค 6 และข้าราชการสำรวจในสังกัดสำรวจภูธร ภาค 6 เข้ามาศึกษาดูงานในโครงการทหารพันธุ์ดี ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ อ.เมือง จว.พ.ล. ในวันพฤหัสบดีที่ 26 พ.ค. 65
5. วันที่ 26 พ.ค. 65 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ให้การต้อนรับ พล.อ. วิจักขฐ์ สิริบรรสพ ที่ปรึกษาพิเศษ ประจำสำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา ในโอกาสนำคณะสำรวจภูธรภาค 6 และข้าราชการสำรวจในสังกัดสำรวจภูธรภาค 6 เข้าชมศึกษาดูงานในโครงการทหารพันธุ์ดีค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ ณ โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 (โครงการปลูกข้าวนาอินทรีย์ ทภ.3) เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการดำเนินงานในโครงการ “สำรวจพันธุ์ดี สำรวจภูธรภาค 6” ต่อไป
6. วันที่ 23 ก.ค. 65 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ให้การต้อนรับคณะเยาวชนจากวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภายใต้โครงการ ค่ายเยาวชนส่งเสริมคุณธรรม และ จริยธรรม ประจำปี 2565 จำนวน 40 คน
7. วันที่ 28 ส.ค. 65 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ให้การต้อนรับคณะนักเรียน แกนนนำ TO BE NUMBER ONE อ.พิชัย จ.อุตรดิตถ์ จำนวน 90 คน
8. วันที่ 30 ส.ค. 65 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ให้การต้อนรับ คณะผู้บริหาร และเกษตรกร อบต.บางป่า อ.เมือง จ.ราชบุรี จำนวน 170 คน
9. วันที่ 1 ก.ย. 65 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ให้การต้อนรับ คณะครู และนักเรียนจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.บ้านกร่าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก จำนวน 80 คน
10. วันที่ 27 ก.ย. 65 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ให้การต้อนรับคณะครู, ผู้ปกครอง และนักเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.มะขามสูง อ.เมือง จ.พิษณุโลก จำนวน 60 คน
11. วันที่ 12 ต.ค. 65 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ให้การต้อนรับคณะครู และนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเซนต์พอล จำนวน 36 คน

12. วันที่ 15 พ.ย.65 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ให้การต้อนรับคณะครู และนักเรียนโรงเรียนอนุบาลพุทธชาติ อ.วชิรบุรี จ.พิจิตร จำนวน 100 คน
13. วันที่ 11 ม.ค.65 เวลา 0900 - 1030 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ให้การต้อนรับคณะครู และนักเรียนโรงเรียนศรีรีมาศวิทยา อ.ศรีมาศ จ.สุโขทัย จำนวน 251 คน
14. เมื่อวันที่ 24 ม.ค.65 เวลา 1430 - 1530 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ให้การต้อนรับอาจารย์ และนักศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 30 คน
15. วันที่ 27 ม.ค.65 เวลา 1030 - 1230 โครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4 ให้การต้อนรับ โรงเรียนผู้สูงอายุ ร่มสมอวิทยา พร้อม จนท. อบต.สมอแข อ.เมือง จ.พิษณุโลก จำนวน 80 คน

❖ ตารางการเยี่ยมชมโครงการทหารพันธุ์ดี ม.พัน.9 พล.ร.4

ลำดับ	เดือน	จำนวน
1.	เม.ย.65	130
2.	ก.ค.65	40
3.	ส.ค.65	260
4.	ก.ย.65	140
5.	ต.ค.65	36
6.	พ.ย.65	100
7.	ม.ค.66	361
8.	ก.พ.66	20

บรรณานุกรม

- การกำจัดต่อซังและฟางข้าวของเกษตรกรในโครงการหยุดเผา ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์ เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
- คู่มือ การผลิตข้าวอินทรีย์ โครงการ ยกระดับกลุ่มผู้ผลิตข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้สู่มาตรฐานสินค้าเกษตรอย่างครบวงจร
- การผลิตข้าวอินทรีย์ Maejo Intellectual Hub – องค์ความรู้มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- เกษตรเลย การปลูกฟักทอง สำนักงานเกษตรอำเภอผาขาว
- วิธีปลูกฟักทอง ฉบับจับมือทำ ! เกษตรสมบูรณ์
- การจัดการโคกระบือ ผศ.ดร.สรรเพชญ อังกิตติระกุล

รายชื่อผู้จัดทำ

หัวหน้าโครงการฯ

ยศ-ชื่อ : ร.อ.สุวัฒน์ พิมเสนา

ตำแหน่งตาม ชกท. : ผบ.ร้อย.บก.ม.พัน.๙ พล.ร. ๔

ติดต่อประสานงาน : ๐๘๑-๗๐๗๑๖๒๓

วิทยากร

ยศ-ชื่อ : ร.ท.ทรงพล ตัวงู๋

ตำแหน่งตาม ชกท. : ผบ.มว.ร้อย.ถ.ม.พัน.๙ พล.ร. ๔

ติดต่อประสานงาน : ๐๘๓-๙๕๓๖๘๔๒

ผู้รับผิดชอบการทำนาอินทรีย์

ยศ-ชื่อ : ร.ต.ศรราม เขียวนุ่น

ตำแหน่งตาม ชกท. : พลส.ม.พัน.๙ พล.ร. ๔

ติดต่อประสานงาน : ๐๖๑-๒๙๘๔๕๔๙

เจ้าหน้าที่โครงการฯ

ยศ-ชื่อ : จ.ส.อ.นรากร ศรีชำนาญ

ตำแหน่งตาม ชกท. : ผบ.รณ.มว.ธ.ร้อย.ธ.ม.พัน.๙ พล.ร. ๔

ติดต่อประสานงาน : ๐๖๑-๒๙๘๔๕๔๙

จัดทำครั้งที่ 1 วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ.2566